

Programación Docente de TÉCNICAS COMPOSITIVAS CONTRAPUNTÍSTICAS I

Ensinanzas Superiores de Música Título Superior de Música (ensinanzas reguladas polo Decreto 163/2015, do 29 de outubro)

1. Identificación e contextualización

DISCIPLINA COMPOSICIÓN E INSTRUMENTACIÓN

ESPECIALIDADE	COMPOSICIÓN								ITINERARIO	COMPOSICIÓN
CARÁCTER	B) Obrigatoria								TIPO DE CLASES	Colectiva
DEPARTAMENTO	COMPOSICIÓN								XEFE/A DO DEPARTAMENTO	D. José Antonio Cantal Mariño
CURSOS	1.º curso		2.º curso		3.º curso		4.º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA	D. José Antonio Cantal Mariño
CUADRIMESTRE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase	1,5
ETCS/ CUADRIMESTRE					3				Observacións	
DOCENTES	NOME E APELIDOS				MAIL/TEL/WEB				TITORÍA	
	D. Pablo Beltrán Sobrado				pablobeltran@edu.xunta.es				martes - 16:30 h.	

2. Descritor e competencias

Ver lista e descrición de competencias no anexo II do decreto 163/2015 (DOG do 16 de novembro de 2015)/171/2016

DESCRITOR	Afondamento no estudo dos elementos e procedementos contrapuntísticos relativos ao sistema tonal, así como anteriores e posteriores ata os nosos días. Realización escrita de traballos estilísticos libres, vocais e instrumentais en diferentes estilos ata a actualidade. Práctica instrumental dos elementos e procedementos estudados.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Os requiridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuatrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos e habilidades adquiridas do cuatrimestre anterior.
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS	Composición
TRANSVERSAIS	T1, T2, T3, T4, T8
XERAIS	X2, X3, X4, X5
ESPECÍFICAS	EC1, EC2, EC3, EC4, EC5, EC6

3. Obxectivos

DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Desenvolver o coñecemento e práctica das diferentes técnicas harmónicas e do contrapunto imitativo do sistema tonal, neomodalo e atonal, desenvolvendo aspectos analíticos, melódicos e auditivos; comprendendo a evolución da ruptura do sistema tonal, e da aparición dos novos e diferentes métodos compositivos do século XX, así como, a súa relación cás tendencias típicas desta época, o estilo posromántico, impresionista, atonal, dodecafónico, escolas nacionalistas varias, serial, post-serial, etc.	T1, T2, T4, X2, X5, EC1, EC5
2. Desenvolve-la capacidade analítica-visúal co fin de poder ter unha visión global dunha perspectiva da análise técnica: tipo de contrapunto (simple, invertible, a 10ª, 12ª, etc), diferentes tipos de imitacións (directa, contraria, retrógada, por aumentación, diminución, en canon, etc), progresións, cadencias, disonancias, modulacións, plan ou proceso harmónico, etc, coma doutras perspectivas analíticas como por exemplo: a Análise Schenkeriana.	T1, T2, T8, X2, X3, X4, EC2, EC3, EC4, EC5
3. Identificar auditivamente a través de obras os procedementos aprendidos, así como, escoitar internamente (desenvolvemento do oído interior) os contados estudados tanto na análise coma na realización de traballos escritos.	T2, T8, X2, X3, X4, EC2, EC3, EC5, EC6
4. Realizar exercicios dados, así como a elaboración de pequenas pezas (miniaturas) e obras contrapuntísticas de carácter libre e obrigado, coa finalidade de espertar a creatividade e o desenvolvemento dun hálaxepersoal, tendendo ó equilibrio entre sentido horizontal ou melódico; e sentido vertical ou harmónico (polifonía e harmonía), traballando diferentes situacións texturais.	T1, T2, T3, T4, X2, X3, X4, X5, EC4, EC5
5. Tocar nun instrumento polifónico (ó piano) os diferentes traballos realizados.	T1, T2, T3, X2, X6, EC5

4. Contidos

TEMAS	DESCRITOR SUBTEMAS	SESIÓNS
1. A ruptura do sistema tonal	1. Estudo dos principios harmónicos conducentes ao esgotamento da tonalidade (progresións cromáticas, acordes errantes, aumentados, diminuídos, etc), a emancipación da disonancia e o neomodalismo na linguaxe romántica, nos nacionalistas e posteriores. Mahler, Franck, Satrauss, Scriabin, Fauré, Satie, Debussy, Mougosrsky, Grieg, e outros. 1.1 Abandono da funcionalidade tradicional, novos acordes (sons engadidos/sustitutivos, híbridos, compostos, poliacordes), uso de paralelismos harmónicos, pedais, liberdade no uso das funcións e no enlace de acordes. 1.2 Os modos no século XX, os modos antigos, a pentafonía, hexatonía, octofonía, diferentes escalas sintéticas, etc. 1.3 Modalidade sucesiva, bimodalidade, polimodalidade. 1.4 Comezo do estudo doutras transformacións acordais a través doutros principios interválicos coma 2ª, e 4ª.	8
2. Uso das técnicas contrapuntísticas tradicionais nas linguaxes de carácter posromántico, impresionista e dos nacionalismos de comezos do século XX.	2.1 O contrapunto a máis de catro partes. 2.2 O contrapunto invertible a outros intervalos distintos o de 8ª e a 5ª xustas, á 10ª, 12ª, etc. 2.3 Profundización no contrapunto invertible, e na imitación rigorosa ou libre á 8ª, 5ª, 4ª xustas, nas diferentes técnicas tradicionais de imitación (movemento directo, movemento en espello ou contrario, aumentación, diminución e retrogradación.	5
3. Estudo analítico, auditivo e práctico dos diferentes elementos da linguaxe musical, nas estéticas principais de finais do século XIX e da 1ª metade do século XX.	3.1 Forma, ritmo, melodía, transformacións temáticas, linguaxe harmónica e verticalidade, modulación, cadencias, tratamento das disonancias, etc. 3.2 Análisis de obras de Debussy, Satie, Ravel, Prokoviev, Stravinsky, Shostakovich, etc.	4

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN			HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Clases prácticas			13		13
Titorías			1,5		1,5
Act. introdutorias			1,5		1,5
Exposición traballos			9,5		9,5
Probas avaliación			8		8
Revisión de probas			2		2
Busca de información				12,5	12,5
Traballo individual				42	42
Total de horas por cuadrimestre					90

Total de sesións por cuadrimestre 17

5. Metodoloxía e Planificación Docente

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
ORDINARIA			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Con avaliación continua)			
Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún aspecto dos obxectivos e contidos contemplados na programación do Cuadrimestre e que demostren o coñecemento teórico e práctico dos contidos aprendidos. A duración máxima será de 8 horas.	Todas	50%
Traballo persoal	Ademais das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, o alumno/a deberá realizar os exercicios propostos polo profesor segundo se especifica no apartado 9. O rendemento diario e a calidade do traballo persoal será unha ferramenta fundamental na avaliación do alumno, a par te das probas e traballos.	Todas	30%
			20%
*As faltas de asistencia (3 faltas a clases de Cámara / Conxunto ou 4 faltas no resto das disciplinas) suporán a perda do dereito á avaliación continua. Cando isto aconteza, o profesor/a da disciplina actuará segundo o protocolo aprobado..			
AVALIACIÓN ORDINARIA (Convocatoria adiantada-Decembro-)			
Exame escrito	Realización dunha ou varias probas teórico-prácticas, que comprendan algún aspecto dos obxectivos e contidos contemplados na programación do Cuadrimestre e que demostren o coñecemento teórico e práctico dos contidos aprendidos. A duración máxima será de 8 horas.	Todas	50%
Traballo persoal	Ademais das probas obxectivas correspondentes para ter garantía de superar a materia no exame, o alumno/a deberá realizar os exercicios propostos polo profesor segundo se especifica no apartado 9. O rendemento diario e a calidade do traballo persoal será unha ferramenta fundamental na avaliación do alumno, a par te das probas e traballos.	Todas	30%
			20%
AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*Para alumnado con perda da Avaliación continua)			
Exame escrito	Consistirá nunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou o Profesor da materia, conseguinte na realización dun ou varios exercicios que comprendan os obxectivos e contidos da materia do Cuadrimestre, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os obxectivos e contidos establecidos na programación. A duración máxima será de 8 horas.	Todas	60%
Traballo persoal	Asemade deberá realizar os exercicios propostos polo profesor especificados no apartado 9 para cada cuadrimestre.	Todas	40%
EXTRAORDINARIA			
Exame escrito	Consistirá nunha proba global cos exercicios que determine o Departamento, ou o Profesor da materia, conseguinte na realización dun ou varios exercicios que comprendan os obxectivos e contidos da materia do Cuadrimestre, nos que o alumno demostre que está capacitado para atinxir os obxectivos e contidos establecidos na programación. A duración máxima será de 8 horas.	Todas	60%
Traballo persoal	Asemade deberá realizar os exercicios propostos polo profesor especificados no apartado 9 para cada cuadrimestre.	Todas	40%
* Soamente se fai a ponderación final se o alumno realiza as dúas partes (tanto na avaliación ordinaria como na extraordinaria).			
ERASMUS			
Os/as alumnos/as oficiais que participen en programas de intercambio internacional, deberán aportar unha certificación dos créditos realizados e a cualificación obtida no centro de destino. En caso contrario deberán examinarse dos contidos establecidos para esta materia igual que os restantes alumnos/as oficiais. Si os contidos cursados no centro de destino non se corresponden cos desta programación, o departamento decidirá a forma de avaliar os contidos non realizados ou non superados.			
Os/as alumnos/as estranxeiros, participantes en programas de intercambio internacional, serán avaliados igual que os alumnos/as oficiais. No caso de non realizar un curso ou semestre completo, recibirán unha avaliación informativa e unha acreditación das horas lectivas realizadas.			

7. Alumnado con necesidades educativas especiais

DESCRIPCIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
No marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e a súa inclusión social, deberán cumprirse as disposicións vixentes en materia de promoción da accesibilidade.	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. Bibliografía, materiais e documentos

ZAMACOIS, J., 1997, Tratado de armonía - libros I. II y III y ejercicios, SpanPress Universitaria: España.

GARCÍA GAGO, J., 1977, Tratado de contrapunto tonal y atonal, CLIVIS Publicacions: Barcelona.

Aulestia, Gotzon - Técnicas compositivas del siglo XX Tomo1: Editorial Alpue to, 1998.

Bas, Julio: Tratado de formas musicais. Ed. Ricordi, 1947.

Bukofzer, M.: A música na época barroca: De Monteverdi a Bach. Ed. Alianza, 1986.

Catalán, Teresa - Sistemas compositivos temperados: Compendium Musicae, 2003.

De la Motte, Diether - Contrapunto: Ed. Labor, 1981. / Harmonía. Ed. Labor.

Falk, Julien - Technique de la musique atonale. Ed. Alphonse Leduc.

Fomer, J. & Wilbrandt, J. - Contrapunto creativo: Ed. Labor 1979.

Forte, Allen e Gilbert, Steven: Introducción á análise Shenkeriana. Ed Labor, 1992.

Gedalgé, André: Tratado de Fuga: Real Musical, 1990.

Haba, Alois - Novo tratado de harmonía. Ed. Real musical.

Haller, M. - Tratado de contrapunto composición contrapuntística: Ed. Agal.

Jurafsky, A. - Manual de harmonía. Ed. Ricordi.

Kun, Clemens: Tratado da forma musical: Ed. Span Press Universitaria, 1998.

La Rue, Jan - Análise do estilo musical. Ed. Span Press Universitaria 1998.

Marco, Tomás - Historia da música española Vol. VI. Século XX. Ed. Alianza.

Michels, Ulrich: Atlas de Música, vols. I e II. Ed. Alianza, 1982

Persichetti, V. - A harmonía do século XX. Ed. Real musical.

Piston, Walter - Contrapunto: Ed. Labor, 1992. / Harmonía. Ed. Labor.

Reger, Max - Contribucións ao estudo da modulación. Ed. Real Musical.

Reti, Rudolph - Tonalidade, atonalidade e pantonalidade. Ed. Rialp.

Rosen, Charles: Formas de sonata. Ed. Span Press Universitaria.

Salzer & Schachter - El contrapunto en la composición, Ed. Idea música, 1999.

Schoenberg, A. - Ejercicios preliminares de contrapunto. Ed. Labor 1963

Schoenberg, A. - Funcions estruturais da harmonía. Ed. Real Musical

Schoenberg, A. - Tratado de harmonía. Ed. R. Musical.

Schöenberg, A. - Fundamentos da composición musical. Ed. USP, 1967.

Torre Bertucci, José - Tratado de contrapunto: Ed. Ricordi 1947.

Zamacois, J. - Cuadernos de ejercicios de armonía nº 2 y 3. Ed. Span Press Universitaria.

Zamacois, J. - Tratado de formas musicais. Ed. Span Press Universitarias.

Perle, G. - Composición serial e atonalidade. Ed. Real musical.

Norton Anthology of Western Music, vols. I e II. Ed. Norton & Company, 1988.

Morgan, Robert P. - A música do século XX. Ed. Akal / Antoloxía da música do século XX. Ed. Akal.

9. Observacións

CONTIDOS DO TRABALLO PERSOAL PARA A AVALIACIÓN CUADRIMESTRAL

O alumno deberá entregar o día do exame os traballos que a continuación se indican:

- 2 exercicios propostos polo profesor no estilo posromántico (tonalidade cromática)
- 5 pezas (miniaturas para piano sobre temas harmónicos relacionados coa harmonía do século XX)
- 2 obras instrumentais (trío ou cuarteto) de dous movementos como mínimo, escritos usando as técnicas contrapuntísticas tradicionais en estéticas do S XX. O alumno presentará 2 análise harmónico / formal de obras propostas polo profesor.